คำกลอนภาคอิสาณ

นิราสพระประธม--พระโทณ

ถอดโดย

บ. คำไชย

หอสมุดแห่งชาติ
๕ พ.ย. ๙๒
กรมศิลปากร

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่

โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง เลขที่ ๒๐๑

เชิงสะพานเสาชิงช้า ถนนบำรุงเมือง

ตอนประตูผี พระนคร

ราคาเล่มละ ๒.๕๐ บาท

หอสมุดแห่งชาติ
2 5 พ.ย. 2530
กรมศิลปากร

คำกลอนภาคอิสาณ

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

นิราสพระประธม--พระโทณ

ถอดโดย

บัวทอง

บ. คำไชย

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่

โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง เลขที่ ๒๐๑

เชิงสะพานเสาชิงช้า ถนนบำรุงเมือง

ตอนประตูผี พระนคร

ราคาเล่มละ ๒.๕๐ บาท

เลขห้อง 105

895.9112
เลขหมู่ ส 498 น

เลขทะเบียน น.๓๐ม.๑๐๕๗/๕

คำนำ

อันบทกลอนต่าง ๆ ที่สุนทรภู่มหารัตนกวีของเราได้แต่งไว้นั้น ทุก ๆ ท่านที่ได้อ่านคงจะรู้สึกทราบซึ้ง เป็นอย่างดีว่า มหารัตนกวีของเราผู้นี้ ท่านมีความสามารถเป็นยอดแห่งกวีทั้งปวงเพียงใด อาจกล่าวได้ว่าสุนทรภู่เป็นผู้มีความสามารถเป็นยอดเยี่ยม ซึ่งเราให้สมญาท่านว่า "บิดรแห่งกลอนตลาด" ท่านเป็นผู้สูงเด่นอยู่ในท่ามกลางแห่งกวีทั้งหลาย ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต ซึ่งพวกเราไม่สามารถที่จะเลือกเสกสรรเอาถ้อยคำใด ๆ มาร้อยกรอง เพื่อเป็นการยกย่องคุณวิเศษของท่านได้เพียงพอ ข้าพเจ้าได้ตั้งใจจะเผยแผ่บทกลอนของท่านให้พี่น้องชาวอีสานได้อ่านโดยเป็นภาษาของเราให้มากที่สุดที่จะทำได้ งานชิ้นแรกที่ข้าพเจ้าทำนี้คือ "นิราศสุนทรภู่" ซึ่งมีอยู่หลายเรื่องด้วยกัน เท่าที่ข้าพเจ้าได้ทำมานี้ก็เป็นเพียงส่วนน้อยของท่านเท่านั้น ต่อไปเมื่อเขียนนิราศเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าจึงจะเขียน "ภาษิตสุนทรภู่" มาให้ท่านทั้งหลายได้อ่านในโอกาสต่อไป

ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าน้อมอัญชลี แด่วิญญาณท่านสุนทรภู่ที่ล่วงลับไปแล้ว และขออุทิศน้ำพักน้ำแรงที่ข้าพเจ้าได้สละไปแล้วให้เป็นหิตานุหิตประโยชน์ แด่ท่านรัตนกวีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ขอให้ท่านถึงซึ่งสุคติภพประสพแต่สิริสุขสวัสดิ์ จงทุกประการเทอญ ฯ

บัวทอง คำไชย

นิราสพระประธม--พระโทณ

ถอดโดย บ. คำไชย

ปางนั้น ห้าค่ำขึ้นแจ้งจอบจันโท เฮี่ยมก็นาวาผาย ล่องกระแสแสวงดั้น พอเมื่อสนธยาเยี่ยมราตรีตกฮอด พั้งแต่กลองและฆ้องเครงครื้นม่วนแก่หู หมอกฮั่วย้อย ลมอ่วยมาเหนือ บัดนี้เอโกกายก็บ่มีเมียซ้อน เบื่นที่ หนาวอกโอ้อาลัยก็เลยเปล่า บ่ได้นอนแนบเนื้อถนอม น้องหน่วงชม พี่ก็มาห่างเจ้าจันทร์ซีจากอัมพร เพียง ฤๅ เหมือนพระแขคำไขขอดพระโยมยามซิคล้อย พี่ ก็โศกโกกลั้นกลอยมในทบท่าว คิดใคร่น้องมาเนื้อ แนบเฮี่ยม ดีแก่คิมหันต์คั้นเดือนหนาวเดินฮอด, บ่ได้ กอดหน้าส้วยนอนซ้อนเสียงสมร จำพี่นิฮาสห้องฮาม จากจรหนี้ ไปประธมประโทณเที่ยวไกลกลอยเว้น บ่ได้เยียวเอาน้องนวลถนอมดั้นเที่ยว พี่ซิตกต่างก้ำ ไกลห้องผู้เดียว นั้นแล้ว ทุกขวบมอเช้าค่ำเห็นกัน กลอยๆ เสียงกล่าวกันปางนั้น บัดนี้พี่จักนิฮาห้องฮาม

สมเสี่ยฮูป ก่อนเนอ คือคู่คำขอดแค้นมาสะบั๊นมอด
ลง เหมือนดังหลักโล่นล้มเลยกิ่งกลางชะเล๊นดาย
ดีแก่สาครเห็นซิสู่เสาหงษ์ให้ แม่นเจ้ามีคำเอ๊นออยเอา
ฮ้อยเล่า หงษ์บ่ลงจากไม้คนบ่ได้อาวชม นั๊นเด ฯ

โอนอวัดใหญ่กว้างระฆังดั่งโกดัง ที่นั๊นเป็นที่เขา
เอาผีใส่โฮงฮักษาไว้ ก็บ่อมีนางน้องมาเห็นหายฮูป
ดีแก่เฮี่ยมอ่าวเฮ๊นบ่มีเอื้อฮอดพี่ชาย แต่ฤๅ ฯ

ยามนั๊น นาเวศหว้ายลลองเขตต์บางขวง เฮี่ยมเล่า
คอนลอนคึดใคร่มาลำแค้น ที่นั๊นผ่อดูดาระดะด้าวเฮือ
แพเขาจอด ทุกที่หลับเงียบบึงบ่มีได้ตื่นตน ผ่อดู
เวหาศห้องดาดาษดวงดาว เดิกมาคอนคอนคึดใคร่คนิง
คำสะบั๊น ยามหนาวโอ้อกซิพังเพแล่ง เฮือแล่นล๊วเฮี่ยม
กระด้างท่าวสะแด ที่นั๊นนามว่าบางกอกน้อย อาณา
เขตต์ตำบล ดีแก่ทนระทมทุกข์เวทนาเที่ยวฮ้อน ก็บ่
มียาแก้กลอยแฮงโฮมพยาธิ์ บางบ่อาจกอกเกือกู๊ร์ณา
อ้ายโรคหาย ได้เด พระบ่อเห็นฮูปน้องบางบ่อ่าวอาวรณ์
สุดชั่วชาวชุมหมอก็บ่มีเซาย้อน เมื่อนั๊น เฮี่ยมก็เหลี่ยว
หลั๊งสันวังหลังบ่แล้วเล่า คึดอ่าวคราวแตกเฮี๊ยมเข้า

อยู่วัง สหายพวกพร้อมหลายเหล่าชายหญิง พิ้งยิน
กลอย ๆ เสียงสู่กันปางนั้น บ่ดั้นฮ่าห้องวังหลวงก็ซิล่วง
สาละเดอ ซิได้ไกลย่านกว้างทางเยือนบ่ต่าวคืน คึด
แล้วแค้นเคืองเหลือเหลือทน ดื่แก่หิวว ๆ ยกอ่าวมา
กสัณห์เศร้า เฮี่ยมก็ชดขาร์ย้อยยินคิพิงคำมาก สุด
สิ่งคำคึดแค้นคนิงโอ้อ่าวเถิง ฯ

ดื่แก่ บางหว้าน้อยมโนเล่าเติงมา สันใดไกลแพง
ศรีโศกใจจำดั้น สุดที่ปองเผือผั้นประโลมองค์น้อยอ่อน
เมื่อบ่ได้ดั่งนั้นเฮี่ยมละฮ้อยหอดหิว ฯ

คึดใคร่น้องงสัณห์เล่าหลายเชิง เถิงวัดทองพน
หมองเมื่อยสะคิวหิวให้ คึดใคร่ทองศรีสร้อยทังสอง
โสภาพ ก็เล่าหนาวกระด้างเย็นมีงเหงี่ยบเหงา คือ
ดั่งเปิ้นป่าช้าฝูงเพดมันเทียว สงสารสองแพงศรีพระ
มิ่งคำแควนสะอื้น โอนอน้องนามฉิมทังนิ่ม กูเอย
สองหากไปป่าช้า บ่มีได้ต่าวเมือละเนอ ขอแก่บุญ
แผ่สร้างถวายเสียงสองนาง ให้ได้เมือเมือแถนทิพย์
พิมาณอย่ามีแคล้ว ขอให้ทังสองดั้นเดินเถิงเทวโลก
คำโศกฮ้อนเหินฮ้างหอดหนี้แค่เนอ จนพี่ได้ด่วนดั้นเดิน

ฮอดนงเพง ให้ค่อยลงคอยเฮี่ยมอยู่พิมาณแสนห้อง กับทังเกศะราสร้อยมณฑาพิพพะมาศ กู่เฮย ก็จ่งต้น ฟากฟ้าเมื่อถ้าอยู่ชม แต่เนอ แม่นพี่เทียวส่วงใช้แสน ชาติเป็นคน ก็ดี ขอให้กุศลชักคู่ครองมาพ้อ ขอให้ มาเห็นน้องนวลถนอมสันเก่า อย่าให้โภยพยาธิ์ฮ้าย โฮมเต้าแล่นเต็ง เทาะเนอ ฯ

พอว่าแล้วเลยเล่าเถิงวัด นามวัดตาปะขาวเซา กล่าวกันปางนั้น โอนอตาปะขาวเจ้า นามจริงก็เหลือ อ่าว มันหากขาวแต่เนื้อใจน้อยเจ้าหากดำ เถิงซิ เป็นแม่หม้ายขาวสิ่งเลื่อศรี ก็หากตำนานมีแต่เดิม ดูต้อง เป็นดั่งสาครสร้อยโสภาทิพพะฮูป เฮี่ยมนั้นมา ห่างฮ้อนแฮมไฮ้หอดหา ทุกที่แค้นเคืองสิ่งสุ่มอก คนิงนวลศรีแจ่มใจจอมอ้าย โอนอศรีเอย ยังคนิง เดี่ยวข้อยคราวไกลกลั้นฮอด อยู่ฤๅ เหนื่อดั่งมาเลศ ไฮ้ไกลต้นกลิ่นบ่หอม ละเยอ เถิงที่ห้องบางใหญ่ตำหรุ คึ๋ดใคร่ปางบำรุงอยู่รักษาสงวนสร้อย ก็บ่สมคำอ้าย ประสงค์โอมเอื้อนอ่าว เพราะเพื่อส่องแจ่มเจ้าใจอ้าย เอ่งกระหาย คึ๋ดใคร่เจ้าใจเล่าอาลัย เมื่อนั้นวาโย

พัดผ่านมาเพยไม้ ดูดาวดั้นโมเมโฆกวงหมอก เดิก
หน่วงมาซักไซ้ดาวน้อยก็ส่องใส ดื่แก่หมอกฮั่วไม้ใจ
อ่าวอาวรณ์ คอนคอนหนาวหน่วงลิงคำสะบั้น เถิง
ที่บางขุนนนดั้นเดี่ยวมาเฮฮอด ผ่อดูแมงหิ่งห้อยเฮี่ย
ไม้ม่วนกระตา วาบวาบเหลือมคือดั่งแสงสูรย์ จับ
อยู่ยั้งลำพูกิ่งไส่วคือได้ ยินแต่ลองในฮ้องกลอยแกม
จิ้งหรีด หวี่ดหวี่ดโอ้เย็นกระด้างด่วนมา ฯ

เถิงที่ท้องบางระมาดหมายสาว ก็บ่ปองเอาโฉม
สะอาดไดเที่ยวได้ สุดสิ่งหมายเยี่ยวซู้ชมขวัญช้อนเนตร
ก็บ่สมที่แม้งมโนอ้ายหากประสงค์ สุดสิ่งคิดบาททะหมั้น
หมายมิ่งมาเฝือ ก็บ่ปองมาปอมแปกปูนเที่ยวช้อน ดี
แก่หิวแฮ่งให้อาลัยหลายหลืบ ก็บ่มีอ้าวโอ้คำแม้ง
บาททะหมาย ฯ

เถิงที่วัดไก่เตี้ยตั๋วต่ำดำดินนั้นฤๅ ก็บ่มีกุดโตแต่
เดี่ยวดูไฮ้ เห็นแต่กอระกำขึ้นแคมทางมีมาก ดี่แก่อก
พี่ช้ำระกำกลั้นเกลือนกระหาย ฯ

ฮอดแห่งห้องส่วนอาจอุททะยาน เบื้นสวนหลวง
เขตต์เขาหวงห้าม เหมือนดั่งคำเล่นหี่หน้านวลศรีชู้พี่

สั่งเล่ามาขึดขั้นคำห้ามห่างเหิน หอมแต่มาเดศย้อยยั้ง อ่าวเถิงสาว ดีแก่ฮ่วยฮ่วยหอมกลิ่นพะยอมยังเอื้อน อัน แต่พฤกษาขึ้นในศรีส่วนอาจ ดีแต่คนไผ่เผ้าบ่มีไฮ้กลิ่น หอม เหมือนดั่งบัวอยู่น้ำบานแบ่งเกษร ก็บ่มียามโฮย ฮ่วงโฮมเฮ่เฮ้า เมื่อนั้น ราตรีดั้นเดิกมาเหมือยฮั่ว ยิน แต่นกฮ่ ฮ้องเฮี่ยวไม้ม่วนกระใจ หอมแต่ดอกโศกส้อย กลอยกลิ่นรินริน ก็เล่าโศกกลอยเทวษทวงทนกลั้น ปาง นิฮาแฮมห้องฮามหนี่นานฮอด นานได้ต้นด่วนผ้ายเถิง ซู้คู่ชม ๆ

กจึ่งเถิงที่บ้านนามบ่อนบางขวาง เบิ่นเมืองมอญ ม่านเม็งเมืองบ้าน บัดนี้มีแต่ลาวไหลเข้ามาโฮมคับคั่ง ท่าดั่งกินนเรศพ้าลงพ้อนวาดวอน ๆ

เถิงที่อาวาสกว้างพิกุลชื่อนามวัด ก็เล่าฮ่วยฮ่วยฮส กลิ่นพิกุลกลอยต้น เหมือนดั่งมาดีฮ้อยถวายเฮี่ยมทั้งฮอด ปางนั้น พี่ก็ยังได้กลวกลอยเหล้นชื่นกระใจนั้นเด บัดนี้ ดั้นจากน้องชู้ใหม่มาชม ยังซิกลอยเกษรสู่ไผบ่มีฮู้ พอ ดีได้นาวาดั้นฮอด เถิงที่อาวาสคนเอิ้นชื่อบาง มาเล่า ประหลาดล้นวัดใหญ่บางผักหนาม เยี่ยวว่ามีหนามขวาง

อยู่ทวงแสนเสี้ยน เบิ่นทีเจ็บใจแค้นเคืองคณิงคำอ่าว คึดใคร่ซู้เสมอเสี้ยนเสียบตน ฯ

ฉุฮอดห้องขงเขตต์ส่วนแดน พี่ก็อาวรณ์ทุกข์ครอบ บ่มีแพงซู้ เพราะเพื่อแพงศรีต้นแดนสวรรค์หว้ายจาก เสี่ยแล้ว ปละแต่อ้ายเจ้าไว้วางเว้นแว่หนี้ ฯ

เถิงที่วัดเกตแก้วคนิงเกศเกี้ เยี่ยวว่าเทพี่เด็ด เกต็กแซมมวยเกล้า พี่เจ้าเคยเห็นน้องเด็ดดวงการะ เกตก์ มามอบอ้ายหลายครั้งใคร่คนิง บัดนี้บ่ห่อนได้ ดวงดอกมาเชย เพราะเพื่อไกลแพงศรีโศกกสัณห์กลอย กลั้น เบิ่นทีชลนาย้อยยินกสัณห์สะบั้นเมื่อย คำอ่าวน้อย แหน่งเท้าชั่วชิวัง ก็บ่มีสว่างแค้นคำอ่าวพะอวลสาว บ่ ได้ชมสายใจก็บ่มีคำเอื้อน ดีแก่คอนคอนให้เฮ่หาฮม สวาท อกอ่าวเจ้าใจละห้อยหิ้นหา หอมกลิ่นดอกโศก ฮ้อนระหายเฮ่งแฮงกาม เดยเล่าโศกก็กลอยสวาทแฮง โฮมฮ้อน สุดระกำกลอยกลั้นเวทนาน้ำฮูป ดีแก่ฮสทะ ฮ่วงห้อมแมงมั้วกลิ่นหอม หึ่งหึ่งเผิ้งแกมหมู่ภุมมะรี กินเกษรดอกดวงบินง้วง เฮี่ยมก็อาลัยด้วยซิเด็ดดวงหนี้ จาก พรากหม่อมซู้กสัณห์ให้หอดหิว เห็นที่ดอกฮักฮ้าย

โอมอ่าวคำสาว เยียวว่าเพงศ์กูบ่ฮักเฮี่ยมจิ่งฮ่ามฮ้าง อาลัยด้วยมาถึ่ดวงดอก ฮักให้ฮักแท้ ๆ อย่าทำเลี้ยวหลอกกินนั้นเนอ พี่ก็ฮักฮูปเจ้าจริงดั่งดวงใจ บ่ใช่พาโลฮักซิถอบเชยชมเหล้น ก็หากหมายปูนป้องมาปอมเบิ่นคู่ พี่บ่ฮักเหล้น ๆ หากหมายกลิ้งกล่อมกั้น นั้นแหล้ว ฯ

มาฮอดวัดใหญ่กว้างแสนสะอาดอาฮาม ฝูงหมู่ชาวชนเขาหากช่วยกันฮักษาไว้ เบิ้นตำนานนามเอิ้นวัดชลอปางก่อน คื้ดไคร่อาวาสใช้ชลอเจ้าแจ่มพระจันทร์ มาจวบอ้ายซิโอมสั่งคำเดี่ยวดอกตาย พอพี่หมายถนอมโฉมกล่อมถนมเกลี้ยวผั้น คำเดี่ยวดั้นนาวาเว้นจากแม่นพี่ได้อยู่ซ้อนคำน้อยหากจักลา ดอกนา ก็บ่มิ่อ่อนอ้อนมาอ่าวคราวเดี่ยว ดี่แก้วอน ๆ เสี่ยงสั่งชลอเยี่ยวซู้ วัดก็ทำเฉยสิ้นคำเฮี่ยมบ่พั้งพากย์ เพียงพี่ชลเนตรย้อยยมเยือนย่าวนอง ก็เล่าฮอดท่าน้ำนามกล่าวบางกรวย พี่ก็ฮวาย ๆ หิวฮอดหาโฮมให้ ก็บ่ลื่มคนิ้งน้องนารีน้อยนาฎตั้งแต่กกแต๊กกะยังได้แนบถนอม สุขทุกข์สองบ่เว้นวายฮ่วมเฮี่ยงปรางค์ บ่ดั้นสั้นไดหนี้จากนางเดี่ยวดั้นเบิ้นเพราะกรรมกูอ้ายมาโอมเอาจาก ก็จิ่งพลัดพราก

เว้นแวนเศร้าสิ่งกสัณห์ แต่ก่อนกเฮี้ยมเทียวเที่ยวหา ยังบ่วายวันคึดใคร่ปองเอาน้อง พี่หากเที่ยวคลองนี้ไปมา หว้ายฮอด บัดนี้มาซิฮ้างฮามดั้นด่วนเถิงละเยอ บัดนี้เห็นแต่น้ำกระแสเน่งในคลอง สุดที่ปองเห็นสาวบ่อ่าวโอมเอาได้ เพราะเพื่อมาไกลแก้วกลอยกสัณห์กลั้นสวาท คึดฮอดลูกน้อย ๆ ของข้อยซิอ่าวคอยอยู่ละเนอ เจ้าหากเป็นกำพร้าพรากแม่มารดา เพราะเพื่อมารดาปละปล่อยหนี้ตายเมี้ยน มารดาเจ้าเมื่อสวรรค์ใช้ชาติเสี่ยแล้ว ยังแต่ลูกน้อย ๆ ได้เห็นหน้าหน่วงตาย ยังเล่ามาพรากข้างบิตุเรศแฮ่มหนี้ ซื่อว่าเป็นกำพลอยพ่อบ่ตายหากหนี้เว้น เป็นที่สงสารแก้วกุมมาราลูกอ่อนเฮี่ยมเอย ยังซิคำโศกฮ้อนแฮงให้หอดหิว ละเนอ ฯ

เมื่อนั้นฯลุแห่งห้องบางใหญ่ศรีทอง ก็บ่เห็นทองศรีโศกใจหิวให้ คิดเมื่อปางหลังพุ้นสองเฮาเจ้าพี่ ยังได้มาเว้าเหล้นรำฟ้อนแอ่วเพลง บัดนี้ไกลหน้าเจ้าบุญบ่ฮอดทองศรี เพราะเพื่อเป็นนางจอมพี่หากจนเจี้ยนม้วยซื่อว่าบุญเฮี่ยมน้อย บ่สมนางน้องหนุ่มเสี่ยแล้ว จำพี่ฮาสไฮ้แฮมฮ้างบ่ห่อนคืนนั้นเด ฯ

เถิงที่บ้างอ้อยช้างคนิงอ่าวพลายสาร สังว่าไลพงพี่ พรากโขลงเขี่ยวไม้ มาอยู่ในกรุงกว้างนครหลวงลำบาง ปละให้เขาไม้ฆ้อนตีต้องต่อยชมอง คึดอ่าวช้างปางอยู่ยังไพร ใจกระสัณห์ไพรสณห์หากเล่าเนาเมืองกว้าง คันแม่นคนเขาฮู้เห็นใจคงจักปล่อย คงบ่เอาเพื่อนไว้ในบ้านบ่อนบ่บาน อันว่าพี่คลาดห้องก็คือสำพลายสาร เคยพงพี่คั่วตงหากหนี้วัน เมื่อนั้นราตรีคล้อยกลางคืนค้ายซิฮุ่ง ยินแต่นกฮ่ำฮ้องเฮี่ยวไม้ม่วนหู คือดั่งเสียงปี่แต้แกรขลุ่ยแกมกลวง ฝูงชาววังส่งเสียงยามเช้า ดีแก่อรุณเยี่ยมแยงพะโยมย้ายออกมาแหล้ว ค้ายขอบฟ้าผายผ้าผ่าผบน ก็เหล่าหอมดอกซ้อนกระสรส่งในสวน โฮยมาลาฮื่นหอมยามเช้า เป็นที่ชมกระสรกล้วยามงาย ตางฮูปนางนั้น พี่ก็ชมดอกไม้ตางน้องเน่งคนิง ก็เล่าหายที่ฮ้อนชมชื่นหัททะยัง ยังบ่ปานเพงศรีพี่ชมเชยซ้อน คันแม่นดวงเดียวดั้นนาวามาฮอด พี่จักเกียวกอดแก้วชมกล้วกล่อมสวย คึดใคร่น้องเสมอดอกอัมพร เป็นที่บุญเฮี่ยมมี่หากบ่หมายเถิงได้ ดีแก่มาลีย้อยยังดินดอมพี่แพงบอ คันบ่ผายดอกให้ก็พอได้กลิ่นกระสร แต่แม ฯ

เฮื่อล่วงเดียวหลายถั่นตามลำ นาวาผายแหวกนที
เที่ยวเว้น ก็จึ่งมาเถิงห้องอะฮามหลวงหลิงถ่ำ นามวัด
สักโศกเศร้าคนึงเจ้าพระแจ่มใจ ตัวพี่หากค่ำต้อยหมาย
ไผ่ศักดิ์สูง ปองใส่คนขาววังบ่อ้าวโอมเอาได้ เหมือน
ดั่งสองมื้อยื่อเยียวพะโยมยังซิฮอดเหิงฤา บ่อาจเอาดอก
ฟ้ามาผั้นฝากเสน่ห์ ได้เด ออกจากหั้นเถิงที่บางขนุน
ดื่ท่อปางหลังเขากล่าวกันกลอนไว้ นามเดิมนั้นถนน
หลวงเขากล่าว ปางพญาอุ่ท้าวขนเข้าเครื่องของ คน
แตกเอิ้นชื่อบางขนของ ปางหลังเขาเล่าบ่เหมือนคำเค้า
เฮียกว่าบางขนุนเว้ากันมาปลิ้นแป่ ขอแก่พระหลิ่งสร้อย
แพงถ้านค่ำคนึงแต่เนอ เอาว่าสองฮักหมั้นหมายสิ่ง
ชมสอง อย่าได้มีคำกลับแป่เป็นไปได้ ขอให้พันปีซ้อน
ชมกันกลั้วสวาท • น้องอย่ามีแป่ปลิ้นเป็นหน้าดั่งชื่อบาง
นั้นเนอ เลยเล่ามาบ่ช้าเถิงท่าบางไกร เขาว่าไกรทอง
ผายผาดมาปางนั้น ทำฤทธิ์สู้ชาละวันม้วยมอด คน
จึ่งตกชื่อไว้เป็นห้วยแห่งบาง เพราะเพื่อเป็นเลิศล้นกง
โลกปุริโส คนแต่บูรีศรีก็บ่อทันเทียมได้ ดีแก่ไกรทอง
ได้ชมสาวสมพาส คือดั่งได้อยู่ซ้อนนางแข้ส่วงกสัณห์

เหมือนดั่งภายพื้นนอนคู่เคียงสมร ก็หากภิญโญยศเพิ่มพูลภายหน้า เมื่อนั้นนาวาผ้ายเถิงครองขวางใหญ่ ชื่อว่าบางระนกโอ้มโนอ้ายอ่าวแสถง แม่นพี่มีปีกป้องเปิ่นดั่งปักษา จักค่อยอัมพรผายเวิ่นคือถุงชู้ พี่จักโซมเอาน้องมาชมเชยฮูป มาอยู่นาเวศซ้อนซิงกลั้วเกลื่อนกสัณห์ ดั้แก่สองพี่น้อง คำคล่องจากันกลอย ๆ กลอนอยู่เฮื่อยหายฮ้อน เฮี่ยมนี้บ่อใช่ปั๊กษีสร้อยซิบินบนต้นเมฆ เปิ่นฤา บ่อาจเหาะห่อนฟ้าเมือผั้นฝากเสน่ห์ เมื่อนั้นเถิงท่าน้ำ คนซื่อคู่เวี่ยง ก็บ่เปิ่นคำสุขสว่างสบายบอมไซ้ มี่แต่นานาเซี้ยซาวสวนแสวงผ่าน ก็บ่บานดั่งได้เชยซ้อนกล่อมพระนาง เพราะเพื่อนาเรศล้นสาวท่าวคู่เวี่ยง ดูแต่ผิวผางเซาก็บ่คือนวลเจ้าเปิ่นที่เจ็บใจกลั้นคำกสัณห์กระหายฮูป คิดใคร่เมื่อสู่น้องนอนซ้อนกล่อมซะอร ฯ

ผ่อดูโฮ่งหี่บอ้อยเซาบ่อนเปิ่นดำ ตี่ควายเดินไล่ฮื่อครางฮ่อ เฮี่ยมเฒ่าสนเทห์ฮู้คนิงเดียวน้อมเหนี่ยว พี่ซิตายจากน้องจริงแท้เที่ยงกระใจ เหมือนดั่งเซาที่บไม้เซาหนี่บตี่ควายนั้นเด อกจักพังเปิ่นผงเท่าทุ่ลทะลาย

ม้าง เห็นเขาโซมไฟกลุ้มสุมควันเขียวขอด เฮี่ยมเล่า อกอิ่บอ้นกสัณห์เศร้าโศกเหงา เจ้าอย่าเหมือนด่งอ้อย กกชั่วก็หรามหวาน นานไปปลายซิจืดจางบ่กินได้ ผิว่าเบิ้นสั้นนั้นบ่มิยอมได้ง่าย พี่ซิเข้าหิ้บไม้ให้มันแบ๊ เบ๋อยขุ่ดี ตะเดอ ฯ

พอเมื่อ ฮอดแห่งห้องบางม่วงมโนนึก อาลัยถึง นาททะนางทางบ้าน ปางเมื่อเฮี่ยมฮามห้องแฮมหนี้ แหนงฮูป เบิ้นด่งบักม่วงน้อยซิเหลืองแล้งล่นงอม นั้นฤๅ พี่กเห็นฮักต้นมันโค่นโคนถอน ก็เล่าอาวรณ์ เถิงทุกข์ทนทางน้อง สังเล่ามาปะไว้ถอนโคนล้มโค่น สั้นนี่ เยี่ยวบ่มื่อ่าวอ้ายคำซิเอื้ออิ้ดูแต่ฤๅ น้อยหนึ่ง เถิงที่กว้างบางใหญ่หยุดเฮือ เซ้าแคนพักเมื่อยแฮง เฮี่ยมฮ้อน กระหายให้หิวทวงทนยาก ก็เล่าแก้ห่อ เข้ากินโอ้อิ่มหน่ำ เฮือเทียบเท้าติดฝั่งกอฮัก จักใคร่ ถอนทังกอใส่เฮือพาผ้าย กินงายแค้นคำคนิงน่าอุ่น พี่ ก็กินหมากเบิ้นแกนซิใช้ส่งคืนดอกนา หลายสิ่งเชื่อ เอมโอชอักโข พอคราวเฮี่ยมซิส่งคืนมาบ้าน ทั้งหลาย

ต้วนหวานมันซ้อยแซบ บ่ได้กินพร่ำน้องแหงนอ้ายบ่ไคร่กิน พอว่าแล้วนาเวศผายวัง ดีดาดัดเร่งทางเที่ยวเว้น เที่ยวคลองแค้นคนิงนางน้อยนาฏ ไปบ่ม้วคำละห้อยเฮ่งหิว คึดใคร่น้องน้อยอ่อนอิงอก ก็บ่อมีแพงศรีสู่ปองปอมผั้น เฮี่ยมคนิงนางกลั้นกลอบทวงเทท่าว คึดใคร่น้องนางน้อยบ่อได้มาย พี่กหอมดอกไม้กลอยกลิ่นนลายส่วน ดีแก่เกษรไขกลิ่นพะยอมดวงย้อยถ่ำดวนโอ้วาโยยังกลิ่น หอมดอกแก้วคนิงแก้วแก่นพระนาง ชมหมู่บานแบ่งบ้านตามขกธารา ดีแก่ลงเฮือลัดล่วงกระแสแสนซั้น เมื่อนั้นมาเถิงเบ้องบางกระบือหยุดอยู่ ผ่อหมู่ควายใหญ่น้อยเข้าฮ้ายไล่ตี เขาก็เชือกผูกเกี้ยวแส้ฟาดผางๆ เฮี่ยมมาเห็นอ่าวองค์พะอวนอ้าย สังเล่าคือเฮี่ยมแค้นเคืองมโนนูนสวาทป่างนั้น เพียงดั่งพ้าลั่นต้องขวานพ้าฟาดหลัง ยั้งยิ่งแส้เขาฟาดฝูงควาย เฮี่ยมนี้เจ็บมโน นึกหน่วงกสัณห์แสนซั้น ผ่อเห็นกาษรหว้ายหวังสนมจมเปลือก เฮี่ยมเล่าให้ยม้อยย่าวนอง จนว่าดินเปียกซื้นปูนเปรียบวังตม คือแสนฝนฮั่วฮวยฮ่ำไม้ ดีแก่ลมหนาวยู้ยั้ง

เฮี้ยมฮมสั่น คึดไคร่น้องนูมสะท้านท่าวใน คึแต่
กลอยโศกไว้แวนมากกินทรวง คือคู่คำแสดงหมั้กมุ่น
ในพระทัยอ้าย เหลี่ยวผ่อเวหาห้องพระโยมบนเบื้องเมฆ
เห็นวิหกห่านฮ่องฮาวฟ้าฝ่ายสูง คือดั่งอ้ายหมายฝาก
ฝูงสาว ถอนท่อบุญไกลกั้นก็บ่เยี่ยวเถิงน้อง เห็นหมู่
หงษ์คำขึ้นภายบนเบื้องเมฆ พื้นคึดใคร่หว้ายย่านฟ้า
แฝงดั้นด่วนตาม ก็บ่มีอาจเอื้อโอมอ่าวนำสาว โต
หากแนวกาคำตั้งฤาษีเคียงได้ แนวหงษ์ผ้ายเวหาเหาะ
ฮอด ควรแต่หงษ์ราชผ้ายพาดั้นด่วนพะโยม พี้กคึด
นกแน้วคนึงใส่ใจโต ก็เล่าพยปานกันทีกสัณห์กลอยกั้น
เมื่อนั้น เถิงที่นามหมาบ้าคาเมฆเขตต์ เบิ่นถิ่นบ้าน
บุราณเอิ้นแต่ดูน พี้กเพี้ยงมุ่นบ้ามโนเล่าคนึงหลั้ง
คนึงอำคาฮ่วนเฮฮนฮ้อน คือดั่งนามมหาบ้าโอยโอยฮ้อง
โอ่ย พี้กได้แต่คว้ากุมคุ้ยเขี่ยขี้ดิน น้อยบ่ซ้ามาฮอด
บางโสน ผ่อเห็นลำโนยายอยู่คลองสองข้าง ลำโนนั้น
ของเบาแล้งล่น คือดั่งความปากเชื้อชุมเว้าผ้ายหญิง
คำปากนั้นบ่มีเที่ยงคำหนัก คือดั่งส่มพะดีเบาล่องลอย
ไปได้ ผ่อเห็นลำโนแหน้นในคลองลอยล่อง อันว่า

คำเว้าน้องอยู่ถอยน้ำต่องหนนนเนอ พี่ก็เห็นหมู่ไม้ขึ้น

อยู่ยังคลอง เป็นแถวถันช่วงกันถลมเกี้ยว ผ่อดูเครือ

หวายขึ้นยายเถาเกี้ยวก่าย กกสวาทขึ้นแคมน้ำอยู่ยาย

พั้งแต่ซื่อสวาทไม้คำม่วนควรพั้ง ท่อแต่เป็นหนาม

หนาก็บ่สมคำเว้า ผ่อดูตามแคมน้ำเป็นทิวท้องท่ง

เป็นที่ตลอดลิ้วแถสลั้งชั่วตา พี่ก็ชมน่านน้ำวังใหญ่

ไหลวน ดีแก่อุบลบัวกลีบกระสรบานซ้อนเต็มอยู่

ตามน้ำบัวผันบัวเผื่อน ดาระดาษต้นในน้ำจอกแหน

เฮือบ่ช้าวาดล่วงกลายวัด ตามลำคลองท่อธารเป็นบ้าน

บูรพนเอิ้นนามบางบ้านใหม่ เฮือล่วงเลี้ยวลำน้ำบ่นาน

พี่ก็ขึ้นขาบไหว้บนบาทนาถา ขอแก่ชินศรีพระโผดพลอย

คราวแค้น ปางเมื่อจำจรผ้ายไกลนางนานอ่าว ขอให้

สาวอยู่บ้านคนิงข้าอย่าได้ลัยแด่เนอ อันหนึ่งขอให้แก้ว

แก่นไท้ของพี่คนิงเดียวแด่เนอ อย่าได้มีคำคิดใคร่ปอง

เป็นชู้ อย่าได้มีคำผั้นเผือไผผางฮูป เล็งว่าอดอยู่เยือน

ยมซิโอ้อ่วยคืนแด่เนอ ก็จึงเถิงที่บ้านนิคมเขตต์พรานนก

ฝูงหมู่นามพาโลลอมกรรมการฮ้าย เขาก็หากินด้วยปั้กษา

แสวงสู่ ขึ้นหน้าหน้องยิงเหล้นส่ำราญ ผ่อเห็นเป็นท่ง

กว้างทั่วป่าไกลตาพุ้นเยอ ดีแก่ล่องแถวจารปลูกแปลงเป็นบ้าน ชื่อว่าตำบนเบืองเป็นบางบ้านเชือก เห็นแต่เชือกผูกคล้องควายบักเถ้าเล่าจูง พ่ก็อกสะดุ้งดอมหมู่งัวควาย ฝูงคนเขาแก่จูงตี้บ้อย เฮาเล่าโศก็ถลันดอมบักเลเทท่าว ลังเล่าปละให้เขาแซ่จ้าวตี้ซ้ำน้ำหลังแท้นอคันแม่นพี่มอดม้วยใช้ชาติแสนทีกดี อย่าให้เป็นกาสรเกิดทันเทียวใช้ อย่าให้เป็นควายเถ้าเซาตี้ฮ่องนั้นเนอ ทุคชาติเทียวช่วงใช้ก็ขอเว้นอย่าเกิดเป็นนั้นเนอ อันหนึ่งคำฮักเว้าอกอ่าวแสวงสาว ขอให้สาวแสวงดอมพี่ชายภายพี่ ขอให้เป็นแกวเกี้ยวพันเกี่ยวเสมอเชือก นั้นเนอ อย่าให้หลุดขาดพั้งคำหมั้นที่พระไมย พี่เนอ ผ่อเห็นเมฆม่ายไม้บดหมู่บรรพะตาพุ้นเยอ ดีแก่สิ่งซะรีสูงซั่วพะโยมแยงฟ้า ปั้กษีฮ้องบินมาแสนหมู่ เป็นใส่ไม้ไพรกว้างช่วงดอย ทุกหมู่คล้อยค้ายเคลื่อนเวียนกลาย มีฝระชุมแซวสาล่องมาบนฟ้า ตาเวาเว้นเวียนบนบินโบก กระสาใส่ฮ้องเฮฮ้อนเทียวจร ยางย่องผ้ายผายผ่ ภูสูง ยูงคำบินล่วงบนปอมผ้า กระทาซุ้มแกมเขาขาบล่วงไปแล้ว จิบจาบค้นเดินฟ้าฝ่ายบน แฝงเมฆหว้ายสิขเรศเขาขันพุ้น

เยอ ผ่อดูแส่นภูสูงซั่วตาตูสตง เฮี่ยมก็พายเฮื้อฮ้อน เฮมาเอ้าอั่ง ดี่แก่อกอ่าวน้องแหนงตะห้อยแห่งกระหายฯ

จนว่าเฮื่อโยกย้ายมาปล่องคลองโยง เห็นแต่โฮง เฮื่อนเขาปลูกแปลงเบี้นบ้าน เขาว่าเบี่นถานกว้างกลาง นิคมเขากล่าว เฮี่ยกว่าถานตากตั้งนามไว้ว่าสืบมา คิ่ด แจ่มเจ้าจอมราชเร็งโญ พระหากมาปูแปลงตากตนเถิง พ้ ก็บ่มียาวมือหมดบุญมรณาตเสี่ยแหล้ว บ่อาจปูตาก ตั้งเต็งไว้ตลอดกาล ยินแต่หนูตาบต้านดอมพ่อบิดา อัน ว่าอัมพรตกหลูดตูมลงน้ำ ไผอาจมางมขึ้นคุงบนส่นแก่ พ่อเฮย แม่นว่าเมื่องมิ่งฮ้างซิโฮมฮ้อนออดนครนั้นเด พี่ก็ยินแล้วโอ้สังกล่าวคำกลอนสั้นนี้ ก็จริงคำจาดั่งหน แหนงเว้า เมื่อนนเถิงแควเลี้ยวไหลลำเฮื่อล่วง เห็นหมู่ งัวแยงฟ้าง่าฮี่ สูงซั่วเส้นยอดยื้นยังพะโยม แยงเวหา ฮ่อนเฮหิวให้ งัวนนมีนามเอ้นจากันกลอยกล่าว เขา ช่างเว้าจาไว้วาดซิคื่อ ซื่อว่างัวงามเฮี่ยกบูฮาณ ตาม คลองเขาเล่ากันกลอยเว้า เฮี่ยมเล่าคำเคี้นคนงามน้อง นาฏ ยังยิ่งนามไม้งัวงามต้นลื้นผอง เมื่อนนเฮื่อผ่านท่อง คลองใหญ่ลำปะทวน เฮี่ยมใคร่ทวนเฮื่อกลับต่าวโอม

เอาน้อง คำที่หมายชมช้อนเชยโฉมแสวงฮูป แม่นว่า
ค้ายขอบฟ้าซิคืนข้ามแข่งเถิง ผ่อหมู่เจ็ดตมเข้าควันคุ่ง
อัมพร ดี่แก่เขาขุนพัฒน์หากช่างหาเที่ยวค้า เงินทอง
ต้นเหลือถงสามไถ่ ก็บ่ทุกข์ยากไฮ้เมื่อช้อนก็ขนชน ทุก
ม้อนแสวงยิ่งเงินทอง ไผผู้เงินคำหลายหากเกษมแสน
ชั้น คนก็พากันหุ้มชุมกันต้านต่อ แม่นว่าจนจั่งอ้ายบ่มี
พ้อุซิปากดอม เป็นที่คิดคั่งแค้นเคืองยิ่งยามจน เป็นที่
คนเขาเคียนบ่อยากจำจาเว้า แม่นว่าเดินทางพ้อบ่พาที่
ปากต่อ พอแต่ขัดบ่ได้ก็ถามให้เคิงคำ แม่นว่าไปสู่บ้าน
เฮือนท่านก็ทานขวัญ กลัวแต่ไปปฤกษาซอกยืมเงินซิใช้
ถางพ่องพอเห็นหน้าก็หันหลังบ่เหลียวเบิ่ง ย้านแต่เข้า
เขตต์บ้านมันซิเศร้าเก่าศรี ทุกม้อนเฮี่ยมเล่าเลิงจน ก็
เล่าทนเที่ยวทางดุ่งเดียวเดินดุ้น ก็บ่มีหันหน้าหาไผเอิ้น
ใส่ เพราะย้านเขาช่างเว้าเคียนต้านต่อขวัญ พอว่าแล้ว
หลิงผ่อเวหา เห็นแต่นั้กษ์บินโบกพะโยมแยงไม้ ดุม
ด้อฮ้องขัวบัวหัวหงอก นกจอกจู้บินจ้วงจู่พะนานต์ ยิน
แต่ขนโดกฮ้องวิเวกระงมไพร กลอยๆเขาข่าวคูขนรู้
สาลิกาฮ้องแฮ่มฮังเหาะห่อน เพียงพี่ใจสะอื้นคนึงหน้า

หน่วงสาว ดี่แก่ชาดชาดย้อยพิรุณหยาดฮวยฮำพุ้นเยอ
แยงอาโปแปลกปอมเบื้นน้ำ อัมพรฮ้องระงมยินเค้าคื่น
ดี่แก่ฟ้าผ่าแล้งดมกล้าก็ล่วงกลาย แมบแมบฟ้าแสง
ส่วางกลางหาว คือดังรามสูรย์ขวานช่วงยิงยั้งน้อง ดี่
แก่เมฆะลาดทะยานหนีลวดลี้ เถาะกลืบฟ้ามารฮ้ายไล่บ่
ทัน อันนี้เขากล่าวเว้าคำเก่าบูฮาน ก็หากตำนานมีเล่า
กันกลอยด้าน เบื้นนิทานทวยเหล้นเห็นจริงจำจื่อ สืบ
ชั่วมาทุกมื้อปางนั้นซ่ำกัน ฯ

เมื่อนั้นนาเวศห้วงหว้ายแหวกวังเวิน นามธารา
ชื่อมีบางแก้ว พี่ก็ชมเดินคนึงเดียวแก้วพี่ คิดใคร่
แก้วภูอ้ายบ่อ่าวไผ เชื่อด่วงเดียวเข้าเขตต์ไพรเขียน
ชมพนาวันบ่บานใจสะบั้น คันแม่นสุดาดั้นเดินดงมา
ฮอด พี่จักชวนแจ่มเจ้าเที่ยวผ้ายป่าไพร เมื่อนั้น
ฮอดที่โพธิ์ต่ำเตี้ยคำกล่าวเบื้นกลอน ปางพญาพาน
ปลูกแปลงปูนไว้ เพราะเพื่อโทษข้าพญาถงม้วยมอด
ชื่อว่าปีตุฆาตฆ่าพญาเจ้าพ่อตน ก็จิ่งเบื้นบาปกล้าปอง
ปลูกโพธิ์ศรี ก็หากเบื้นแฮงกรรม บ่ใหญ่สูงทรามเตี้ย
อันนี้คนเขาเว้าลูนหลังสืบต่อ เฮียมได้ยินข่าวข้อก็มา

เว้าสู่พั้ง ไผผู้ได้อ่านฮู้คำกล่าวกลอนสาร ผิวบ่มีคำ
จริงอย่าโกรธเคืองคำข้า เฮี่ยมบ่จงใจแกล้งวาจา
ตั๋วะหลอก ยินแต่เขาว่าไว้ก็เลยเว้าคลอง ผ่อเห็น
ศาลเจ้าตั้งหอใหญ่ในนิคม ก็บ่ควรคำผีซิกล่าวกลอน
กลอยเว้า เหลี่ยวเบิ่งชาวกวนจ้ำทำที่หนาวสั่น เปี้น
หน้าแหนงหน่ายล้ำ บ่ควรได้เชื่อเขา เพราะเพื่อคำ
กล่าวเว้าก็เลยวล้ายหลายเชิง อันที่ภาษาผีซิเชื่อหลาย
บ่มีได้ ดีแก่โมโหฮ้องหาหมูเปี๊ดไก่ ทั้งเหล้าก้องถวาย
ให้จิ่งว่าดี เมื่อนั้นนาเวศเลียวเลยล่องบางซับ คือ
บางชักส่งเฮี่ยมคืนห้อง คิดใคร่ปองปอมชู้ซาวปี๋เปี้นคู่
กอดแก้วไว้พันชั้นสวงกสัณห์ บ่ได้หนีหน่ายห้องฮาม
ฮูปมโนฮม ว่าจักชมแพงศรีแปลกปอมเปี้นชู้ คิดใคร่
คำนางต้านตามวังเทียวสั่ง ว่าให้กลับสู่ห้องปองลื้
ลอบชม ดีแต่หงษ์ห่านฟ้าลงล่องชลาไหล ยังบ่ฮาม
เมียแพงพรากกันคราวมอ อันนี้เฮี่ยมเล่าจ้ำจรต้นเดิน
เดียวหนีจาก สนั้น พักฮ้อนฮอดชู้กสัณห์ให้เฮ่งคนึง ฯ

พักผ่ายน่านนานทท้องเทียวทาง ก็เล่ามาเถิงวัด
เชื่อนขนั้นเปี้นต้าย ดูแต่อาฮามกว้างสังโฆซ้นฮ่ม เปี้น

ที่อาวาสกว้างคนเยี่ยนว่าวัดสิงห์ คิดไคร่สิงสู่ห้องปอง ฝ่ากคำเสนห์ ดอมที่นงเพงศรีสู่วันกลอยกลน ก็บ่มีคำผ้ายพาที่ทวยวาท เยี่ยวบ่เยือนอ่าวอ้ายค้นไป้บาปหนา แต่ฤๅ ๆ

มาฮอดวัดท่าน้ำคนึงท่าธารา อันที่นงเพงผายตบสรงเสยเกล้า สำราญเหล้นธาราล้นฝั่ง สองก็ยังได้เหล้นไล่น้ำน้ำหยอกกัน พอเมื่อฮอดบ้านกล้วยกล้วยบ่มีทะนี่สุก กูเฮ่ย ยังซิไกลฝูงเกี่ยบ่างซิกวนกินเหล้นเจ้าผู้กัททะลึกถ้วยสุกเคือคาบ่ม ดีแก่เกี่ยบ่างกลัวกินเหล้นหล่นดินแต่ะเยอ คันแม่นมาในชดนเดินท่องเที่ยวมา จักไคร่ชวนเพงชมท่ากระแสเสนชั้น จักไคร่พาชมน้ำธาราล้นฝั่ง ชมหมู่ปลาแหวกหว้ายดำดั้นไล่กัน พี่จักแหนสู่ฟ้าชมลำบั้กษี้ ชวนเมียแพงผ่อดูหายฮ้อน เถิงเมื่อยามแลงเคร้าสุริยันค้ายเมฆ จักค่อยชวนนาฏน้อยชมเชื่อลำสกุณ ฝูงหมู่เหาะเหินฟ้าฮ้องฮ่อนคืนฮั้ง ปานใดเดเฮี่ยมกูซิต่าวคืนคุงบ้าน เนาสถานห้องฮสกสัณห์สู่ญสว่าง คือดั่งนกใหญ่น้อยเมื่อซ้อนคู่ชม เห็นแต่หน้าลูกน้อยหนูตามปุตตา ก็บ่เห็น

มารดาแม่มันกสัณห์เศร้า ใจเล่ายังเฮฮ้อนอาลัยหลูด
ท่าว พื้นเป็นกำพร้าเพราะแฮมไฮ้ห่างสาว คิดแล้ว
แค้นแค้นเล่าเลยคนึง ดีแก่ชลธารไหลหลั่งเบื้อง
ปานน้ำ พี่ก็พ่วงดินเหลียวหลังเอ็นสั่ง พี่ก็เสียงสั่ง
ฟ้าคำสะอื้นอ่าวสมร เป็นที่คิดใคร่น้องหนักหน่วงในทวง
ดีแก่ตาวันลับล่วงภูภายพน เมื่อนั้นจันโทเยี่ยมแยงมา
มื้อค่ำ จันทรนั้นเนาอยู่ฟ้าก็ยังเอื้ออ่าวอิดู ยังเล่าเอา
กระต่ายน้อยเต้นแปดปอมดวง ดีแก่เจ้าพี่พระค่อย
คนึงคนไฮ้ อันว่าเมืองคนนั้นถือดีทุกที่ เห็นว่าเฮี่ยม
ต่ำเตี้ยบ่มีเอื้ออ่าวตอม บ่แม่นเดือนอยู่ฟ้ายังซิอาจโอม
เถิง ดั่งฤๅ อันว่าคนคือกัน อย่าโอ่งโตคุยโม้ เฮี่ยม
ก็มีคำแค้นคนิงคำค้อยคง ดีแก่ลมล่วงไม้เฮ่าเฮ่งมา
น้ำหมอกย้อยยินอ่าวอวดสาว โฮยโฮยตกท่าวสะเด็น
สะตอนต้อง เฮี่ยมเล่าหนาวคิงไข้คนิงศรีโสภาพ บ่
อาจเอื้อนโอมน้องกอดนอน ปานซิเป็นสะบั้นใจสั้น
เสียวกสัณห์ เหลียวเห็นสิมพะดีสูงชั่วบนปลายงั้ว คือ
ดั่งคราวเฮี่ยมฮ้อนฮามสมแสวงฮูป มาอยู่ฮ้องบ่มีได้
ด่วนเถิง สุดซิแหงนเบิ่งงวบ่อ่าวอาลัย แต่ฤๅ ดีแก่

เป็นพิมนนครุฑทะราชเซิงเซิงซู้ ก็เล่าพาอาแก้วกาก็
ผายฮอด ชมง่างึ้วยินโอ้อ่าวฉงน พอฮ่ำแล้วเฮือล่วง
เลยผาย เถิงที่ศาลาธรรมชื่อตำบลเป็นบ้าน เป็นที่
บัณฑิตเบื้องพญายาวเยี่ยวฮอด มาแจกแจ้งธรรม
พระเจ้าแต่เกานาน ก็จิ่งเป็นชื่อบ้านกลอยกล่าวกันมา
ชื่อว่าธรรมศาลาเล่ากันปางนั้น ขอแก่บุญก่อเกื้อกับ
เกิดดอมตน เป็นที่บำรุงพระศาสนาแสวงสร้าง ขอให้
สมภารพร้อมบำเพ็ญเพิ่งพร่ำ ให้ได้นางนาฏน้อยคืน
ซ้อนอยู่ซอน แม่นซิตกต่างก้ำกงทวีปทางใด ขอให้
คืนชมแพงผู้ประสงค์แสนซั้น เมื่อนั้นนาวาหว้ายมาเถิง
เนินพะเนียด เป็นที่เขาคล้องช้างคราวนั้นซ้ำกัน คือแก่
ช้างเถื่อนย้ายเยงป่าเป็นโขลง เลยเล่าติดหลงนาง
เซิงแล่นนำปานบ้า เขาก็ปลุกเฮือนน้อยยองหลังสุบ
ปลอก ชื่อว่าบาปแล่นต้องเต็งเต้าตงแต่ลูกสงสาร
ทุกเชือกช้างติดปลอกโซเซ เพราะเพื่อนนางพังพาด
ล่อลวงเลยละห้อย โอนออกของช้างคือ ฮ่ยมฮ่ามฮู่ป
เพราะเพื่อคำสวาทให้มั้ซิเป็นบ้าท่าเดียว ก็บ่อคิดใคร่
เกี้ยวการอื่นมาปอง ปองแต่คำเสน่ห์ฮักใคร่เผื่อแฝง

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

ผีน เขาจิ่งพันธนั่งได้เคียนฐาสุบปลอก เพื่อนว่าคำ

ฮักนี้พาให้มื่ตมนต์แท้ดาย เมื่อนั้นฮือด่วงเข้าเซาเขตต์

พระไชทอง เย็นวาโยเยือกมาคิงกระด้าง ดื่แกริ่นริน

ย้อยเบื้นสายน้ำหมอกฮั่ว ตกแจ่มพ้าเบื้นหน้าลั่นสาย

แม่นว่าน้ำหมอกย้อยหนาวยิ่งยั้งซิทน พี่อาจคราวคอน

อด อาจซิเซาแคนได้ พี่อาจเอาผื้นผ้าวัตถามาห่ม

อันที่หนาวฮักนี้ซิ่นอนกลิ้งกล่อมไผ แม่นบ่ได้หม่อมน้อง

มากล่อมดอมอก ก็บ่คลายคำหนาวส่วางใจสู่ญไช้ ยิน

แต่เสื่อสางฮ้องฮมกันแหะแห่น ที่นั้นเบื้นป่ากว้างส่อง

ข้างฟากคลอง พี่ก็บ่หย่อนย้านภัยแห่งอนตาย แม่น

ว่าชี่วังดับก็บ่ควรคำย้าน เย็นแต่วาโยยู้กกไทรไกวกิ่ง

ผึ้เผตฮ้องเฮ.ฮ้าฮ่มไฮ จักจั่นฮ้องแกมอี่ดแมงอี่ดแก่

ออยออยเสี้ยงป่ำพงดงไม้ คิ่ดใคร่แพงศรีถั่นเดินทาง

เที่ยวฮอด ยังเล่ามาแอ่วอ้ายชวนชื้ช่ั่วไพรนั้นฤๅ พั้งยิน

แอทแอดฮ้องฮมเฮ่งในอก อิดูนงแพงพี่กสัณฑ์หิวไห

เสี้ยดายเด้ดวงเดี้ยวต้นจาก พี่หากปะปล่อยไว้มาผ้าย

ที่ไพร ขอให้แก้วแก่นไท้ลงอ่าวกูรุ์ณา อย่าได้เห็น

ชายชังเสี่ยงไผขมช้อน จักใคร่คื้นเคี้ยงน้องคำหนาว

คือซิล่วง อันเที่ยวเถื่อนกว้างก็ไกลเย็นซ่วยาว คือ
ดั่งกินเข้าจ้าวดิ่มอ่าวเข้าเหนี่ยวแดงแท้ตาย พี่บ่ลืม
นงแพงเพื่อนใจคราวน้อย พอเมื่อเดิกเดิกซ้อนแคน
ไพรสังดั้งเงียบ ข้อนชิแจ้งคอนอ้ายเน่งนอน กะเจ้าผั้น
ฮ่วงคนน้องน้อยนาฏมายาม พี่กะเถอๆ คอมแอ่วออยเอา
น้อง นอนละเมอเพ้อคัวหาขึ้นใจว่ เมื่อบ่อพบพ้อน้อง
ก็นอนคื้นอยู่เดียว กะบ่เห็นฮูปน้องคนเที่ยวเทียวทาง
เห็นแต่ผื้นสะไบบางที่เที่ยวทงแทนน้อง พี่กะทวยเอาได้
สะไบนางท้าวจูบ จักไคร่เมื่อขาบไห้วไปหุ้มห่อประโซน
โอนอมา โนชเนื้อน้อยหนุ่มเมียแพงพี่เอย เฮียมหากเคย
แฝงเฝือฝากกลั่นห์กลอยกลิ้น บัดนี้มาเดียวแล้นไกล
ดิงค้อยคั่ง ละจากเจ้าจำอ้ายอยู่เดียว พอเมื่อวันฮุ่ง
แจ้งแสงส่องสุริโย ยินแต่ตาเวาเสียงส่งคอนยามเซ้า
โกกิลาแก้วสาริกาฮ้องส่ง เขาคู่ซู้จับไม้กูกคู คือดั่ง
พิณฑาทฆ้องกลองเสพย์เสียงสั้ง ยินแต่ภุมรินผายดูด
กระษรยามเช้า พี่กะอาวรณ์ซู้เสมอทรวงชิม้างมอด
คิดใคร่คราวแตกส่องซ้อนสู่ยาม พี่และน้องก็ยังฮ่วม
โภชนา ทั้งคาวหวานฮ่วมพาพลอยเว้า พี่กะยังกินเซา

ตักแกงจ้ำแก่ว กินเครื่องพร้อมพาน้องแต่งถวย บัด
นี้นิราสน้องมาอยู่ไพรหนา ดีแต่กินพางายก็บ่อมีพาน้อง
มีแต่สองบุตรน้อยกินพาพร้อมพ่อ ต่างแม่เลี้ยงบ่เห็น
หน้ามิ่งเมีย ฝูงพวกพ้องปวงส่ำซุมสหาย เขาก็กิน
พางายพร่ำกันก็เลยแล้ว ก็เล่าชวนกันขึ้นเมื่อชมพนา
เวศ เห็นแต่นกแตะเนื้อเสือฮ้ายก่ายกลอน ชมหมู่ไม้
กอกกุ่มเคือแก ปริงปรางปรงอยู่ดงแดนไม้ นานาชื้น
เคียงกอซ้องซุ่มซางไล่ซ้อนเซมไม้ไผ่บง พอเมื่อยาม
เช้า ๆ ชมส่ำจอนฟอน ชมชะแตโตนถกไล่กันกุมไม้
ชมทังแสนเชื้อกวางฟานฝูงกระต่าย แสนสิ่งมีมาล้นไพร
กว้างส่ำราญ น้อยบ่ช้าเถิงแห่งประธมทอง คือภูสูงชั่ว
ตาปอมฟ้า เขาก็ดาดสร้างปูนแปลงเป็นช่อง เป็นดั่ง
เขาเขตค์ไม้สูงเส้นชั่วตา ดูเต่ยอดช่อฟ้าเขาแสนส่ำ
นภาศูลพุ้นเยอ เขาหากพากันตกแต่งดีดาไว้ ก็หาก
ชวนกันสร้างดูนานเป็นขนาด เอี่ยมก็เลาะล่วงเลี้ยว
ชมเล่นเลียบดู ตามแผ่นพื้นเที่ยวฮอบองค์ประธม เห็น
แต่ฮอยเสือสางแฮดฮีกวางเก้ง นานาต้นเดินดงมาฮอด
มันก็มากราบไหว้มโนน้อมพระประธมนั้นแล้ว สะพาด

พร้อมฝูงหมู่เคือวัลลิ์ มันกิ้พันธนังบิดเกี่ยวกันพันเกี้ยว
ปกคลุมเบื้องต้นประธมเบื้องซ่ม พี่กี่เลยพักฮ้อนเซาหั้น
ขั้วยาม แล้วย่างย้ายเยื่องที่กระไดคำ เห็นเบื้นแปลว
ปล่องสูงซาฟ้า เอื่ยมก็อคสาขึ้นกระไดทองเที่ยวย่าง
อิดลูกน้อยๆ กี่พลอยขึ้นดั่งกัน แล้วย่างอ้อมสามฮอบ
ประทักษิณ มือประณมนบน้อมถวายพุทโธให้ มาลี
ดั้นเดี่ยนถันธ์ไขว่ เทียนธูปได้จันทน์คู่เครื่องหอมเสร็จ
แล้วเล่ากราบก้มทูลบาทอธิษฐาน ขอแก่ดวงใจตุอยู่
เสถียรทางบ้าน อย่าให้มีเข็ญข้องคุงคิงลัพพาสิ่งอย่าให้มี
เหตุฮ้ายฮมต้องแล่นถอง ขอให้ได้คู่น้องแสนชาติสูญ
กัลป์ สองอย่าแวทางตกเหลี่ยวเที่ยวคนท้าง จนท่อสรัญ
ทนเยียมนฤพานศูญชาติ จิ่งให้คลาดจากช้างคนก้ำเกือย
หนึ่ อันหนึ่งญาติพี่น้องทุกที่ทั้งหลาย ขอให้มาแหนฮัก
แห่หลังฮุมหน้า อย่าได้พากันแค้นเคืองคำเขาเคียด ทุก
ที่ให้โฮมห้อมแห่แหนแด่ท้อน อันหนึ่งชุมชาติเชื้อซาว
โลกจักรวาล ไผอยู่ยินคำสารเล่าแสดงเดี่ยนเว้า ภาย
หลังแกล้งแปลงปูเบื้นแบบ ให้มันจมแจบม้างอย่ามีมือ
อยู่เย็น จนเมื่อระลึกได้คำขอดขออภัย กี่จิ่งหายโมหันธ์

มีดมันตกถอนต้น อันหนึ่งนามหญิงฮ้ายสัจจังบ่เอออ้าว เฮี่ยมบ่หมายพบพ้อเห็นหน้าเคิ่งยาม ก็เล่าขาดได้คนถ่ายสัจจัง อย่าให้มื่มาพบจอมจนจำพ้อ ผิว่าหญิงใดหมั้นวาจาตั้งเที่ยง แม่นซิฮู้ปซี้ฮ้ายเบื่นหม้ายก็ซิเอา แม่นว่าเบื่นบาปใบ้ยังซิค่อยคราวชม จักใคร่นอนถนอมโฉมชั่วชีวังจนเถ้า ดี่กว่าเอาคนโก้สัจจังเลี้ยวถ่าย หญิงส่ำนี้เฮี่ยมอ้ายบ่อ่วยหา แม่นว่าตั้งเที่ยงไว้ทุกที่คำสัตย์ จักบ่วางแพงศรีสู่ปองปอมห้อง จักใคร่เนาถนอมเนื้อนารีพี่จนเมื่อมรณาตเมี้ยนเฮี่ยมอ้ายก็บ่ลัย อันหนึ่งผิวว่ามักอยากได้ดอมนาฏนางใด ขอแก่ศรีคราญคิดใคร่คนิงนำอ้าย อย่าให้นงคราญแค้นคำเคืองบ่เตืองต่อ คันแม่นพี่อยากเว้าถวายถ้อยให้ชื่นใจ ให้เขาหัวและแย้มต้านตอบคำควร อย่าให้กวนโทษาด่าชิงชังแค้น อันหนึ่งนาราล้นเมื่อยแพงเคยฮ่วม ผู้จ้าดับชาติใช้เมื่อฟ้าฟากพรหม ขอให้บุญช่วยเกื้อชูส่งแสนปี ให้ค่อยเทียระฆาสุขอยู่พิมานเมืองฟ้า ขอให้อานิสงส์สร้างสมภารพูลฮอดขอให้ศรีสะอาดซู้ของอ้ายอยู่สบายแด่เนอ อย่าให้ตกใส่

หม้อผื้นแผ่นทองแดง อย่าได้ถงอะเวจีเพื่อนถาแกมแฮ้ง อันหนึ่งกัลยาซู้สายสมรทุกที่ แม่นบ่ได้อยู่ซ้อนประสงค์ อ้ายอ่าวนำกดี้ ยังเล่าจำคลาดแคล้วบ่ได้คู่เคียงปรางค์ ขอให้กุศลเถิงช่วยซูนำชู้ อันหนึ่งนารีสนหลายลมเลี้ยว หลอก ขอให้ออกดอกซ้ำซาวมื้ออย่าซิเซา ให้ได้คำทุกข์ แค้นขลังเวทนาหนัก เพราะเพื่อวาจาตนบ่ใคร่เจี่ยมจา ต้าน ขอให้ไปเป็นหม้ายผัวตายหนีจาก เยียวว่าเป็น แม่ฮ้างชายซิซ้อนก็บ่มีนั้นเนอ อย่าให้ได้อยู่ซ้อนคอม บ่าวคนใด ขอให้เป็นคนโซทุกข์ทนคนท้วง อันหนึ่งไผผู้ ยังฮักอ้ายหมายถ่อมปอมหมอน ขอให้สมคำคึดใคร่ ปองปูนบ้อง อย่าให้มีคำเศร้าประสงค์สังแสนสิ่ง ขอ ให้ได้ดั่งเว้าคำเต้าแถนหา ขอให้ได้แนบเนื้อน้อยนาฏ ดวงคม เฮียมหากสุดประสงค์สาวใคร่กลัณห์แสนชื่น คันน้องตายเป็นไฮ้โพธิ์ไฮ่ซื่นฮ่ม พี่จักตายเป็นนกก่างกี้ บินซ้อนเทียวชม คันแม่นน้องนาฏเป็นเกิดหิมพานต์ เป็นที่ดอกนารีดอกบานบนฟ้า เฮียมจักขอเป็นท้าวทศ กัณห์เหาะฮอด ชมแจ่มเจ้านางหล้าสู่วัน แม่นเจ้าเป็น ที่บัวอยู่น้ำสะพังพาดแสนสี ขอพี่เป็นภุมรินเทียวกินกระ

สรสร้อย แม่นเจ้าตายเบ็นน้ำวังเวินสาคเรศ พี่จักเบ็นนาคน้ำลงเหล้นอยู่กระแส แม่นเจ้าเบ็นถ้ำแก้วอ้ายซิค่อยเบ็นหงษ์ เนาคูหาค่องประสงค์ปอมถ้ำ แม่นเจ้าตายเบ็นสร้อยอัปสรโสภาค พี่จักเบ็นทีเทพก่อนล้านลอยฟ้าล่วงชม ขอให้ได้คู่น้องเช้าค่ำนำกัน อย่าให้มีวันปละปล่อยหนีไกลน้อง แม่นว่าสูญกัลป์สิ้นพุทธันดรเสด็จจวบ ก็บ่ลืมแจ่มเจ้าคงเอื้ออ่าวประสงค์ เทือนฮ้ามฮูปน้องมาต่างตนเดียว เห็นแต่ผืนสะไบบางมุ่ยคำของน้องพีก็เอามาย้อมสีเหลืองแล้วด่ำ เห็นแต่แวนค่าด้านของน้องพีห่อมา พีก็ปลดป้ายเบื้องสะไบออกเอาถวาย คลุมประธมพระโทณพระก่อกุศลแสนชั้น กับทั้งธำมะรงเปื้องถวายองค์ยอยื่น ตางหน้าน้องยามฮ้อนเฮ่งมาเทือนฮ้ามฮูปน้องบ่ได้อ่าวมาชม บ่ได้พาแพงศรีสร้างกุศลศีลล้าน พอคราวแล้ววันทาลาเลิก เลี้ยบล่ำเยี้ยมแยงเหล้นที่สถาน พีก็มองฮอดบ้านเห็นอยู่ยังไกล เพราเพื่อปฐพีสูงทีกรุงไกรกว้าง ก็จึ่งยังมองเยี้ยมทางไกลเกินขนาด ยังเล่าเห็นแห่งห้องกรุงกว้างอยู่ชั่วตา พีก็เหลียวล่ำเยี้ยมจนฮอบมองหา เห็นพนาแนวไพรป่าดง

เป็นห้วย ลางแห่งเป็นธารน้ำลำละหานแสนฮ่อม ลางแห่งเป็นท่งกว้างไกลสุดชั่วตา ลางแห่งเป็นถิ่นบ้านเห็นเหล่าเฮือนซาน ดูภูสูงส่ำไสวดงไม้ ทางไกลล้ำเห็นว่าคนแม่นไก่ เห็นดินว่าแม่นหญ้า เห็นช้างว่าแม่นแมว ผ่อดูอากาศกว้างดาระดาษฝูงนก แซว ๆ เสียงล่วงบินบนฟื้น ลางตัวฮ้องหากันเสียงสนั่น เฮียมเต้าคิดใคร่ฮ้องหาชู้ชั่วภู ผ่อเห็นชะดูดงวปอมหมอกโมโฆพุ้นเยอ แยงพะโยมสูงชั่วตาภายฟ้า คิดเมื่อกาก็ไท้ครุฑฑาชมฮูปปอมไม้ซ้งวพิมาณแก้วกล่อมกสัณห์ พี่ก็อกสั่นดิ้นสะแดเดือดแดดู เยียวว่าลืมพะดีดักลอบสมรมาซ้อน พี่ก็คิวลิวดั้นหนี้มานานต่าว บ่อาจอยู่ข้าวน้องซิชมชู้ชั่วทรามบ่อยู่ ก็เต้าชมหมู่ไม้แสนส่ำไพรสัณห์ ในดงดอนป่าสูงเป็นชั้น มีหมู่ยูงยางขนแถมไฮกอใหญ่ หลายหลากต้นดงไม้มากมี ผ่อภาคพื้นภายลุ่มสูงถนัด ยามลงคิดว่าหงายท้งปั้น ก็เต้าผินหลังยู้กันดงกลั่วหลูด มาฮอดพื้นหายฮ้อนสว่างวรณ์ ก็เต้าชมช่วงเหล้นอาวาสศาลาเดินเนินวัดฮ่มโพธิ์เซ้ายั้ง เย็นเมื่อวาโยบู้กก็ไฮเฮ่ฮ่อนผ่อดูตูมตาดต้องแกมกล้อก่อขนุน นาวเหว่อเกลี้ยงแกม

ดูกสุกเหลือง เพื่องไฟมือเนกในดงไม้ ผ่อเห็นนม
สวรรค์กลั้นคำกสัณห์ชวาดท่าว คือฮอดสายสวาท
อ้ายมโนโอ้อ่าวคนิง มีกถ้วยไม้บานเบ่งแผงพง ขา
นางคือคู่ขาของน้อง ผ่อดูเล็บนางส้วยเสมอเหลาแลดง
วาด สั่งสั่งช่างคือเล็บน้องนางหล้าแต่งมาแท้ดาย ชม
หมู่ดวงดอกไม้พิกุลกลีบเกษร แกมกาหลงเหล่าพะยอม
ดวงย้อย ในไพรกว้างดวงหอมเฮ้าฮื่น ทุกหย่อมหญ้า
หอมเท้าทั่วทะรัง ดื่แก่แตนต่อเผิ้งผายไต่ตามใบ วือ
วือบินโชกโบยมั่นผ้าย เห็นหมู่สกุณาฮ้องฮ่าวไพรงอย
ง่า ปดีแตะเปล้าเขาท้าแข่งคอน แล้วเล่าบินล่องลิ้ว
แยงหลีบเมฆา พีกเทียวเดินผายล่วงมาบ่มียง ชม
หมู่สะพังน้ำกินดีใส่ส่อง ฝูงปทุมชาติเชื้อบานสล้างกลิ่น
หอม ตะพาบน้ำฟูยู่กลางสระ ฝูงปลาปู่ล่องลอยในน้ำ
มีหมู่เซิ่งขาวขนคำพองแลวล่วง ดุกด่วนดั้นดำเหล้นอยู่
เย็น ปากแตะค้าวแกมค่อกระพือหาง ลอยนที่ใสส่อง
เห็นเถิงพื้น พีกเดินวนผ้ายชมประธมพุทธฮูป เห็น
พระนอนแท่นแก้วแวววเหลื้อมส่องศรี เมื่อนั้นหนูตาบ
ก้มกลอยกราบบูชา ยอสะไบผืนแม่ตนถวายไหว้ อธิษ

ฐานตั้งสัจจังเถิงแม่ ขอให้บุญแผ่หุ้มมาเถิงเจ้าผู้จาก ไกล เด่นอ เฮี่ยม์ก็ซดเนตรย้อยย่าวไหลนอง ดั่งแก่ ทนระทมทุกข์เทวษแคนคราวแค้น เทื่อนมีมารข้อง เข็ญคิงคราวยาก เบื่นที่ลำบากอ้ายคนิงโอ้อ่าวบ่เห็น มาชาติกี้ใช้ส่งสนองกรรม เพราะเพื่อไกลเพงศรีจาก กันแสนชั้น บ่ได้เหลี่ยวเห็นหน้านวลละอองเนื่อค่อง ไกลคู่คนแผ่นฟ้าซิชมซ้อนได้บ่อนใด อันพี่ฮามเทวษ ไหม้แฮมฮู่ปคำฮ่าง ไกลโฉมศรีสิ่งตนซิตายถิ่มก็เด่า เต็ดแดกลั้นโศกกลืนเทวษ ถามไถ่ถ้อยชาวบ้านบอก คดี่ เห็นฮู่ปตั้งกลางเถินเบื่นหิน เขาว่านามพญาหลวง แต่เดิมเบื่นเค้า ทั้งสามเจ้าพญาพานฆ่าพ่อ ทั้งแม่ เลี้ยงตายม้อยมอดชีวัง ก็จึ่งชักฮู่ปไว้พญาใหญ่ขุนพาน ทั้งพญากงและย่าหอมปางนั้น เขาหาก็พากันเว้าเบื่น กลอนแก้กล่าว เบื่นข่าวไว้ค่ำเถ้าท่านจา บอกว่าพระ บาทไท้พญาใหญ่ขุนกง มีบุตตาเกิดมาถวงแก้ว เขา ก็เอาพานตั้งฮองเอาบุตตะราช พานถึกหน้าคนจึ่งเอิ้น ว่าพาน เมื่อนั้นโหรกราบก้มทูลบาทบังคม บอกว่า เบื่นคนพาลบาปบุญบ่มีฮู้ มันนั้นจักไคร่สังหารเจ้าพญา

105 895.9112
ศ 994น
ม.30ม.ย. 10949

กงสูญชิ์พ ไผซุบเลี้ยงก็พลอยฆ่ามอดชั่วง พระจิ่งเอา
ลูกแก้วถิ้มที่ไพรหนา ดี่แก่ยายหอมเห็นฮับเอาไปเลี้ยง
ก็บ่ไขคำให้ไผยินบีดแจบ ทุกค่ำเช้าเพียรเลี้ยงล่ำเย่ง
พอใหญ่ขึ้นเฮียงเวทย์อาคม่ ทำพาลาเบี่ยดเบี่ยพไทย
บ้าน เมื่อนั้นราชาท้าวพญาถงฮู้เหตุ เดินไพร่น้อย
พลตื้อต่อดี มันบ่ย้านม้างไพรพญากง ผันพลายส่าร
ฟาดพั้นพญาเจ้า พระก็มรณาเมี้ยนพญาพานครองราช
จักเข้าหาท่านไท้เมี่ยแก้วแก่นพญา นางอ่าวฮู้เห็นฮูป
ฮอยพานก็เล่าไขคำถอนต่อบาบุญกว้าง พญาพาน
แค้นยายหอมเหลือขนาด เลยเล่าเอาแม่เลี้ยงพั้นม้อย
มอด เพราะเมื่อกรรมแล่นต้องเที่ยวถือคำโหร ก็จิ่ง
บรรดาลเบิ้นบาปแฮงโฮ่มต้อง เมื่อนั้นพญาพานฮู้คำ
เวรจักเวี้ยนฮอด เลยเล่ากลัวบาปกล้าซุนำใช้ชาติลูน
ก็จิ่งคิดใคร่สร้างแสวงส่งกองบุญ พอเพื่อบรรเทาหาย
บาปแฮงคราวฮ้อน เมื่อนั้นพญาพานพร้อมพลขุน
อามาตย์ ก็จิ่งเดินบ่าวฮ้องประชุมเท้าเทบส่งฆ์ ส่งฆ์
หลั่งล้นโฮ่มสูตรพุทธคุณ ถวายกองบุญโผดพญาเบิ้น
เจ้า อันว่าสมภารแพ้เวรกรรมมี่มาก พระเฮ่ย จัก

ช่วงใช้ชาติกกองม้วยแผ่นแดง ควรพระคิดก่อเกื้อ
สร้างสถูปเจดีย์ บูชาเถิงพุทธคุณประณามไหว้ ธาตุ
นั้นให้ได้สูงเพียงพ้านกเขาเหินเหาะเหิ่นนั้นเนอ เมื่อนั้น
พระบาทท้าวจิ่งเดินฮ้องบ่าวพล เขาบ่ช้าเลยลั่งมาโฮม
ปูเปลงเบื้นพระประธมเลยแล้ว ทางแถวเบื้องยายหอม
มรณาต ปั๊กประโคนเสี่ยบไว้คนเว้าเมื่อลูน เบื้นถิ่น
บ้านนิคมเขตต์ยายหอม พอคราวงันงานศพพ่อพญา
เบื้นเจ้า พอควรขึ้นครองเมืองเสด็จนั่ง คนจิ่งคำ
เล่าเว้าภายซ้อยสืบมา ว่าพระบาทท่านท้าวพญาใหญ่
ขุนพาน ปูเปลงเบื้นพระประธมปางนั้น เบื้นที่บรรจุ
เบื้องบรรมมหาธาตุ เฮี่ยมได้ยินจั่งซี่จิ่งจาเว้ากล่าวมา
หวังจักยกพระยศเจ้าจอมท่านทั้งสาม ตามบูราณโลกา
กล่าวมาภายพุ้น พอให้ภายลูนฮู้เห็นคลองชี่ชอง เห็น
ฮ่อมบุญบาปเบื้องบ่หมองให้มืดมนธ์ พอให้สว่างแจ้ง
ชี่ช่องกองบุญ ขอจิ่งลือชาเถิงทั่วทะรังแดนด้าว เบื้น
ดั่งรัตนาแก้วประดับกายก้านก่อง รัศมีฮุ่งฮู้เห็นห้อง
ฮ่อมนิพพาน ไผ่ผู้โอมอ่านแล้วอย่ามัวมืดโมพันธ์ ขอ
ค่อยคงกองบุญบาปหน้าให้หนีเว้น เมื่อนั้นหมดกระบวน

เบื้องบั้งคมดุกออก มาหยาดน้ำทวยผั้นฝากบุญ พี่ก็
ปากแผ่นพื้นนางนาฏธรณี ขอให้เอากองบุญแบ่งส่หาย
ของอ้าย กับทั้งบิดาไท้มารดาป้ำย่า ก็ดี ญาติกาเก่า
ก็ดี โฮมหุ้มฮับบุญแด่เนอ แล้วเล่าน้อมเกษก้มบรเมศ
มงกุฎ ฝูงอโยธยายศยิ่งพะโยมยินส่ะท้าน บัดนี้เหมิด
บุญเบื้องนาโถตกยากเสี่ยแล้ว ขอแก่พระปิ่นเกล้า
กรุณาเอออื้ดูแด่แม พระหากได้ชุบเลียงเช้าค่ำความ
สุข บัดนี้ภูมิลดล่วงเมื่อเมืองฟ้า ขอให้ทั้งเกษมส่ร้าง
พิมานลำเช้าค่ำ คำทุกไฮ้หนี้เลียงส่ว่างกรรม แด่เนอ
เถิงว่าพระลับแล้วลาโลกหนี้ไกล ก็หากมีความสุข
เพื่อบุญบากุ้ม บาระมีท้าวทั้งธรรมทัทเกศ กูเอย เชิญ
พระมาย่ำเกล้างายเช้าส่ว่างใจแด่เนอ เหมือนดั่งเป็น
หน่วยแก้วห้าลูกเรื่งโญ เฮื่อง ๆ แส่งส่องบุญบาท้าว
ขอพระคุณมาค้ำอุปถัมภ์อย่าได้คลาด ทุกขวบแคล้ว
คำไฮ้ห่างเหิน แด่เนอ อันหนึ่งน้อส่เกษก้มชุลีแทบ
ครูบา ฝูงทรงศีลสิบวัส่ส่าแส่วงส่ร้าง อันหนึ่งจอมใจ
เจ้าเรื่งโญยศมาก ขอให้สุขหมื่นมอซูส่ร้างศาส่นาแด่
เนอ พอว่าแล้วรินหลั่งธารา ฮวยฮวยดินเมื่อแลงแล่ง

หอสมุดแห่งชาติ
NATIONAL LIBRARY

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

คู่มือ

การสวดมนต์และพิธีการทำบุญ

อธิบายวิธีสวดมนต์และการทำบุญต่าง ๆ

พร้อมด้วย

ประมวลพระสูตร ปาฐะ และคาถา

ฉะเพาะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

เหมาะแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ทั่วไป

พิมพ์จำหน่ายปลีกและส่งที่

โรงพิมพ์เลียงเชียง

เบอร์ ๒๐๑ ถนนบำรุงเมือง

เชิงสะพานเสาชิงช้า ตอนประตูผี พระนคร

ปกอ่อนเล่มละ ๑๓ บาท

ปกแข็ง เดินทองสวยงาม เล่มละ ๒๓ บาท